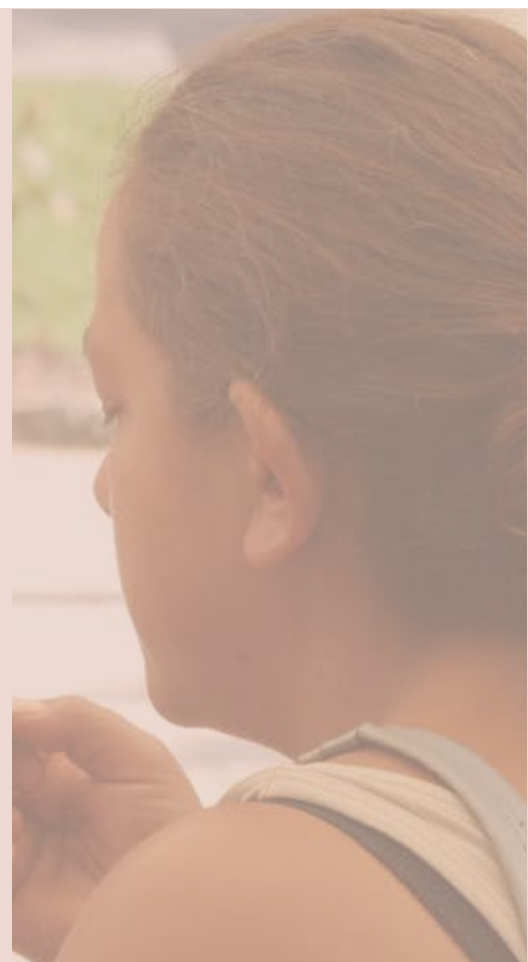

Poradňa pre občianske a ľudské práva

2018 – 2019

VÝROČNÁ SPRÁVA

Občianske združenie
Poradňa pre občianske a ľudské práva
Krivá 23
040 01 Košice
Slovenská republika

Mobil: +421 – 908 – 69 55 31
+421 – 949 – 33 83 96

E-mail: poradna@poradna-prava.sk

Web: www.poradna-prava.sk

Facebook: <https://www.facebook.com/poradna.kosice>

IČO: 37 86 72 70

Bankové spojenie: OTP Banka Slovensko, a.s.

IBAN: SK98 52000000000005519629

SWIFT: OTPVSKBXXXX

© Poradňa pre občianske a ľudské práva, 2020

Foto: Maja Bodnarova, Štefan Ivanco a www.woont.sk

Graphic design: Maja Bodnarova

Tlač: : VIENALA s.r.o.

Publikácia neprešla jazykovou úpravou.

Kto sme

„Našou víziou je spoločnosť, v ktorej sa menšiny necítia byť utláčané a diskriminované, v ktorej sa rešpektujú ľudské práva všetkých bez rozdielu, v ktorej sa účinne uplatňujú právne prostriedky na ochranu ľudských práv, a v ktorej je každé porušenie ľudských práv dôsledne postihované a kompenzované.“

Sme mimovládna nezisková organizácia založená v roku 2001 so sídlom v Košiciach. Naša činnosť sa zameriava na ochranu ľudských práv na Slovensku s dôrazom na ochranu práv rómskej menšiny. Venujeme sa ochrane pred diskrimináciou, policajnému násiliu a ochrane reprodukčných práv, špecificky aj téme nezákonných sterilizácií rómskych žien. Poskytujeme Rómom a Rómkam potrebnú podporu tak, aby mohli sami a samé účinne chrániť svoje ľudské práva aj práva iných ľudí. Špecifickú pozornosť venujeme podpore aktivizmu rómskych žien.

V rámci našej práce:

- Vedíme strategické súdne spory: vo vybraných prípadoch s ohľadom na ich širší strategický význam sprostredkujeme bezplatné právne zastupovanie a poradenstvo.
- Úzko spolupracujeme s miestnymi rómskymi aktivistkami a aktivistami a podporujeme ich mobilizovanie sa na ochranu práv rómskej menšiny, s dôrazom na práva rómskych žien a ich detí.
- Uskutočňujeme terénny monitoring so zameraním na identifikáciu prípadov porušovania ľudských práv.
- Navrhujeme a pripomienkujeme legislatívne opatrenia a presadzujeme systémové zmeny na politickej úrovni.
- Poskytujeme informácie medzinárodným inštitúciám, ktoré dohliadajú na dodržiavanie medzinárodných zmlúv o ľudských právach zo strany Slovenska.
- Realizujeme publikačnú činnosť a vzdelávacie aktivity pre rôzne cieľové skupiny.

Ochrana pred diskrimináciou

- Monitorovali sme prípady diskriminácie rómskej menšiny v rôznych oblastiach verejného života na Slovensku a sprostredkúvali sme diskriminovaným ľuďom bezplatné právne poradenstvo.
- Podrobnejšie sme zmapovali aktuálny výskyt prípadov diskriminácie rómskej menšiny v prístupe k verejným službám (prípady neobslúženia v reštauráciách, kaviarňach a podobne). V súvislosti s viacerými identifikovanými prípadmi sme sa podnetmi obrátili na Slovenskú obchodnú inšpekciu a poskytovali jej súčinnosť pri vykonávaní inšpekčných kontrol.
- Vypracovali sme analýzu s cieľom prispieť k lepšej identifikácii a preukazovaniu diskriminácie zo strany Slovenskej obchodnej inšpekcie. Zdieľali sme v nej aj naše dlhoročné skúsenosti s preukazovaním diskriminácie v súdnych konaniach a realizáciou tzv. situačného testingu ako prostriedku na zabezpečenie dôkazov diskriminačného zaobchádzania.
- Sprostredkovali sme bezplatné právne zastupovanie v strategických súdnych konaniach 17 diskriminovaných osobám, vrátane ich zastupovania pred Ústavným súdom SR a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Naším cieľom bolo zlepšovať prístup k spravodlivosti v prípadoch diskriminácie aj podnecovať verejnú diskusiu o diskriminácii rómskej menšiny na Slovensku.
- Vo februári 2018 sme dosiahli významné rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach, ktorý právoplatne potvrdil, že mesto Spišská Nová Ves diskriminovalo rómsku ženu pri výberovom konaní na miesto terénnej sociálnej pracovníčky z dôvodu jej etnickej príslušnosti. Poškodená žena bola finančne odškodnená sumou 2500 Eur. Išlo o jedno z prvých právoplatných rozhodnutí slovenských súdov v prípade rasovej diskriminácie v prístupe k zamestnaniu v prospech diskriminovanej osoby.

- Na základe nami podaných tzv. verejných žalôb sme viedli päť strategických súdnych konaní v oblasti segregácie rómskych detí vo vzdelávaní, diskriminačných právnych predpisov a segregácie rómskych žien v pôrodniciach.
- Upozorňovali sme na prietahy v súdnych konaniach, ktoré považujeme za jednu zo zásadných prekážok na ceste k spravodlivosti. Dosiahli sme v tomto smere viaceré dôležité rozhodnutia Ústavného súdu SR, ktorý rozhodol o porušení práva našich klientov aj samotnej Poradne, v prípade súdnych konaní na základe verejných žalôb, na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov.
- Poukazovali sme na pretrvávajúce prejavy segregácie rómskych detí v slovenskom školstve a presadzovali potrebné opatrenia na jej potieranie. Európskej komisii sme v súvislosti s ňou vedeným konaním proti Slovensku poskytovali aktuálne informácie.
- V spolupráci s partnerskou MVO Fórum pre ľudské práva sme presadzovali opatrenia na zabezpečenie rovného prístupu k pitnej vode v znevýhodnených rómskych komunitách.
- V mene našich klientiek sme podali dve strategické súdne žaloby, v ktorých poukazujeme na nedostatky zodpovedných štátnych inštitúcií pri implementácii rozhodnutí výborov OSN. Štát totiž naďalej odmieta odškodniť poškodené osoby, ktoré sa domohli pred týmito orgánmi spravodlivosti.
- O pretrvávajúcej diskriminácii voči rómskej menšine aj nedostatkoch v uplatňovaní antidiskriminačného zákona sme informovali prostredníctvom našich alternatívnych správ výbory OSN aj iné medzinárodné inštitúcie na ochranu ľudských práv a viaceré ambasády. V októbri 2019 sme o nedostatkoch v tejto oblasti na Slovensku informovali osobne na zasadnutí Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva v Ženeve.

“Trvalo to dlhých skoro 8 rokov - veľmi dlhý čas. Niekedy máte pocit bezradnosti, bezmocnosti a ak by som v tom bola sama, určite by som to vzdala. Nemala by som toľko sily bojovať a len vďaka podpore Poradne pre ľudské a občianske práva v Košiciach som tento boj nevzdala a zvíťazila som. Tým, ktorí budú čítať môj príbeh, chcem odkázať, aby sa nebáli postaviť nespravodlivosti a aby si nenechali stúpať po cti a po svojich právach. Slovenská spoločnosť má hlboké predsudky voči Rómom, ktoré je potrebné odstraňovať. Verím, že môj príbeh bude inšpiráciou pre mnohých, ktorí sa s diskrimináciou stretli, ale báli sa respektíve sa boja bojovať. Vystúpte z radu a oslovte ľudí, ktorí vám môžu pomôcť, stojí to za ten pocit víťazstva, ktorý som mohla prežiť.”

Úryvok z blogu pani Viery, ktorá sa s našou právnou podporou úspešne domáhala spravodlivosti za diskrimináciu v prístupe k zamestnaniu a Krajský súd v Košiciach vo februári 2018 právoplatne rozhodol o jej odškodnení.

Podpora aktivizmu rómskych žien

- Pokračovali sme v spolupráci s rómskymi aktivistkami z niekoľkých lokalít na východnom Slovensku a spoločne sme presadzovali dodržiavanie ľudských práv rómskej menšiny, s dôrazom na práva rómskych žien.

V rokoch 2018 – 2019 sme zorganizovali 17 stretnutí, ktoré vytvorili priestor pre plánovanie spoločných aktivít v tomto smere.

Spoločne s rómskymi ženami sme:

- Uskutočnili verejnú kampaň s cieľom dosiahnuť odškodnenie nezákonne sterilizovaných rómskych žien zo Slovenska a Českej republiky. V rámci kampane sme vytvorili internetovú stránku, prostredníctvom ktorej sme o tejto praxi a potrebe odškodnenia poškodených žien široko informovali. Naše požiadavky v tejto oblasti smerom k vládam v oboch krajinách podporili stovky ľudí i viaceré mimovládne organizácie. Pripravili sme verejnú výzvu, ktorú sme spolu s vyjadrenou podporou zvonka adresovali slovenskej vláde.
- Komunikovali s ministerstvom zdravotníctva a presadzovali účinné opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych žien v oblasti zdravotnej starostlivosti.
- Angažovali sa proti ponižovaniu a zlému zaobchádzaniu s rómskymi ženami v nemocnici v Prešove v nadväznosti na iniciovanú petíciu rómskych žien v tejto veci.
- Podali viaceré podnety Slovenskej obchodnej inšpekcii, ktorými sme poukázali na prejavy diskriminácie rómskej menšiny v prístupe k tovarom a službám.
- Podieľali sa na tlačovej besede verejnej ochrankyne práv, na ktorej predstavila svoje stanovisko k potrebe odškodnenia nezákonne sterilizovaných rómskych žien.

- Zorganizovali dve sieťovacie stretnutia s organizáciami a aktivistkami presadzujúcimi práva žien, na ktorých sme diskutovali o možnej širšej spolupráci pri presadzovaní práv rómskych žien.
- Zorganizovali 6 stretnutí vo vybraných rómskych komunitách, na ktorých rómske ženy zdieľali svoje skúsenosti s ľudskoprávnym aktivizmom s miestnymi rómskymi ženami. Stretnutia nám umožnili nadviazať s aktívnymi rómskymi ženami kontakt a vytvorili základ pre možnú budúcu spoluprácu.
- Zorganizovali spoločné stretnutia rómskych žien, ktorých sa osobne zúčastnila verejná ochrankyňa práv, zástupkyňa Slovensko-českého ženského fondu a zástupcovia mimovládnej organizácie Fórum pre ľudské práva.
- Zasadzovali za prijímanie opatrení na odstraňovanie diskriminácie rómskej menšiny zo strany slovenskej vlády na osobnom stretnutí s delegáciou Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI) a na zasadnutí Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva.
- Zdieľali naše skúsenosti s presadzovaním práv rómskych žien na Slovensku s aktívnymi skupinami rómskych žien z iných krajín, rozvíjali kontakt s nimi a položili základ pre možnú budúcu spoluprácu.
- Zúčastnili benefičných divadelných predstavení Monológy vagíny v Prešove. Na jednom z predstavení sa čítal príbeh nezákonne sterilizovaných žien, ktoré ženy pripravili a jedna z rómskych žien na predstavení aj osobne vystúpila.
- Svojou účasťou podporili kampaň 16 dní aktivizmu proti násiliu páchaného na ženách v Košiciach.

Rómske ženy sa s našou podporou tiež:

- Aktívne podieľali na terénnom monitoringu prípadov porušovania práv rómskej menšiny, ktorý dlhodobo vykonávame.
- Angažovali v súdnych konaniach v prípadoch diskriminácie, ktoré vedieme. Niektoré z nich svedčili pred súdom v prípade segregácie rómskych žien v nemocnici v Prešove či v mene svojich detí viedli súdne konanie proti miestnej základnej škole za ich diskrimináciu.
- Osobne sa zúčastnili ako rómske spotrebiteľky niektorých inšpekčných kontrol Slovenskej obchodnej inšpekcie zameraných na preukazovanie diskriminácie v prístupe k verejným službám.
- Zdieľali svoju skúsenosť s diskrimináciou či iným porušovaním svojich práv prostredníctvom videí, s cieľom inšpirovať iných Rómov a Rómky k tomu, aby sa porušovaniu svojich práv aktívne bránili.
- Zúčastnili viacerých kultúrnych podujatí.
- Okrem spolupráce so skupinou rómskych žien sme individuálne spolupracovali s mnohými ďalšími rómskymi aktivistkami a aktivistami z ďalších lokalít na východnom Slovensku a poskytovali im právnu a inú podporu v ich úsilí o odstraňovanie diskriminácie a iného porušovania ľudských práv Rómov a Rómiek na Slovensku.

“Stretávame sa, lebo chceme niečo dosiahnuť. Bojujeme aj za iné ženy, chceme bojovať aj za nich. Za naše práva.”

Veronika D.

“Stretnutia mi dali dosť veľa. Naučila som sa, čo robiť, ako mám pomáhať iným ženám. Na stretnutiach si navzájom vymieňame informácie. Chceme bojovať za naše deti, za naše dcéry... Nech má moja dcéra vzdelanie, jej muž robotu.”

Ingrid

“Už dosť diskriminácie, nemôže to byť stále to isté - zvlášť bieli, zvlášť Rómovia. Bieli sú v škôlke oddelení... nemôže to tak byť. Prečo nechcú Rómov zobrať do roboty? Že sme čierni? My za to nemôžeme, keď sme sa tak narodili. A budeme proti tomu bojovať.”

Petra

Vyjadrenia rómskych aktivistiek zachytené na videu, ktoré bolo natočené na jednom z ich spoločnom stretnutí v júni 2018 v Herľanoch

Ochrana pred policajným násilím

- Monitorovali sme prípady policajného násilia v našej spoločnosti a o jeho výskyte sme informovali štátne inštitúcie. Presadzovali sme opatrenia, ktoré by posilnili kvalitu a nezávislosť vyšetrowanie prípadov policajného násilia na Slovensku. O situácii v tejto oblasti sme informovali aj medzinárodné inštitúcie.
- Sprostredkovali sme bezplatné právne poradenstvo a zastupovanie v strategických trestných konaniach 13 poškodeným osobám, vrátane medializovaných prípadov policajných razií v Moldave nad Bodvou z roku 2013, Vrbnici z roku 2015 a prípadu týrania rómskych chlapcov z Luníka IX na policajnej stanici v Košiciach z roku 2009.
- V mene poškodených osôb sme podali 4 sťažnosti na Európsky súd pre ľudské práva, v ktorých namietame, že im Slovensko neposkytlo účinnú ochranu pred policajným násilím, ich prípady nedostatočne vyšetrilo alebo im neposkytlo účinný prístup k spravodlivosti.
- V januári 2020 sme dosiahli dôležité rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade A.P. proti Slovensku, v ktorom súd konštatoval pochybenia vo vyšetrowaní policajného násilia voči rómskemu chlapcovi, ku ktorému malo dôjsť v roku 2015. Súd priznal poškodenému chlapcovi odškodnenie 5000 Eur.

“Chcela by som odkázať iným Rómom a všetkým ľuďom, ktorí sa stretli s policajným násilím, aby to tak nenechali a aby sa smelo bránili.”

Matka poškodeného rómskeho chlapca, ktorého sme úspešne zastupovali na Európskom súde pre ľudské práva

Ochrana reprodukčných práv

- Vo vzťahu k slovenskej vláde sme sa zasadzovali za zriadenie nezávislého orgánu, ktorý by účinne prešetril prax nezákonných sterilizácií rómskych žien na Slovensku a navrhol by mechanizmus ich odškodnenia.
- O potrebe odškodnenia nezákonne sterilizovaných rómskych žien sme komunikovali s verejnou ochrankyňou práv, ktorá v roku 2018 vydala v tejto veci stanovisko. Stotožnila sa v ňom s názorom, ktorý dlhodobo presadzujeme: že zodpovednosť za zabezpečenie prístupu k spravodlivosti pre všetky nezákonne sterilizované rómske ženy má namiesto súdov prevziať výkonná a zákonodarná moc.
- Sprostredkovali sme bezplatné právne zastupovanie nezákonne sterilizovanej rómskej žene v poslednom strategickom súdnom konaní vedenom na slovenských súdoch. V novembri 2019 Krajský súd v Košiciach potvrdil jej odškodnenie v plnej požadovanej výške 16 000 Eur. Poškodená žena bola sterilizovaná bez poskytnutia informovaného súhlasu v roku 1999 v krompašskej nemocnici a na súdoch sa domáhala spravodlivosti 15 rokov.
- Poskytovali sme informácie týkajúce sa praxe nezákonných sterilizácií rómskych žien medzinárodným inštitúciám, vrátane našej osobnej účasti na zasadnutí Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva v roku 2019 či podujatiach Rady Európy.
- Presadzovali sme opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych žien v oblasti zdravotnej starostlivosti, ako sú prejavy ich segregácie na pôrodnických oddeleniach, rasovo motivované obťažovanie a ponižovanie, zanedbanie starostlivosti a hrubé zaobchádzanie počas pôrodu. Poukazovali sme aj na nedostatky súvisiace s informovaným súhlasom a s rozhodovaním sa o zdravotnej starostlivosti.

“Bola to pre mňa veľmi dlhá cesta. Z rozhodnutia sa teším, ale peniaze mi nenahradia to, čo mi v nemocnici urobili, teda, že už nemôžem mať deti.”

Jana

Nezákonne sterilizovaná rómska žena, ktorú sme úspešne zastupovali v súdnom konaní a Krajský súd v Košiciach v novembri 2019 potvrdil jej finančné odškodnenie v plnej výške

“Niektoré ženy sa súdili, ako ja. Iné ženy sa nedomáhali odškodnenia. Môj odkaz je preto taký, aby teraz reagoval štát a vláda. Nie potom, keď my už nebudeme. My sme tu teraz a bojujeme teraz - v tejto chvíli.

Chceme, aby nám vláda odpovedala teraz.”

Ingrid

Nezákonne sterilizovaná rómska žena, ktorú sme v minulosti úspešne zastupovali na Európskom súde pre ľudské práva a ktorá sa zasadzuje za odškodnenie ďalších poškodených žien zo strany štátu.

Svoju skúsenosť zdieľala aj vo videu

Ľudia Poradne

Náš tím

Denisa Barry – predsedníčka združenia
Vanda Durbáková – spolupracujúca advokátka
Lenka Tóthová - manažérka kancelárie
Štefan Ivanco - programový koordinátor
Agáta Duchoňová – terénna pracovníčka (do 8/2018)
Šárka Dušková - ad hoc spolupracujúca právnička
Stanislava Liptáková – ad hoc spolupracujúca advokátka
Rómske aktivistky spolupracujúce na aktivitách organizácie

Správna rada

Michal Čermák – právnik
Ruben Pellar – romista a prekladateľ
Ingrid Giňová – rómska aktivistka
Ján Polák – rómsky aktivista

Podporili nás

V období rokov 2018 – 2019 naše aktivity finančne podporili najmä:

- Open Society Foundations
- Sigrid Rausing Trust
- Nadácia žien Filia
- Ministerstvo spravodlivosti SR
- Veľvyslanectvo USA na Slovensku
- Slovensko - český ženský fond
- Centrum pre reprodukčné práva
- Individuálni darcovia a darkyne

Srdečne chceme poďakovať aj všetkým , ktorí a ktoré nás v rokoch 2018 - 2019 podporili svojou prácou alebo nefinančne.

Ako nás môžete podporiť

- Pravidelným alebo jednorazovým finančným príspevkom.
- Venovaním 2% z vašich daní.

Viac informácií o ďalších možnostiach podpory nájdete na našej internetovej stránke.

Prehľad príjmov a výdavkov Poradne v eurách

PRÍJMY	ROK 2018	ROK 2019
Prijaté príspevky /dary od fyzických osôb	3 955,62	5 507,81
Prijaté príspevky od iných organizácií/dary/granty	60 021,11	51 428,11
Príspevky z podielu zaplatenej dane	1 265,96	577,94
Úroky /kurzové zisky	114,37	56,12
Príjem z poskytovaných služieb	9 094,86	10 105,00
Celkom	74 451,92	67 674,98

VÝDAVKY	ROK 2018	ROK 2019
Kancelárske potreby, technika, opravy	669,65	1 300,18
Telekomunikačné služby, poštovné	1 270,90	1 344,21
Nájomné a poistenie	3 338,23	3 536,85
Mzdové náklady a odmeny	26 864,97	22 638,08
Dane a poplatky	155,04	296,01
Advokátske, právne a ostatné služby	17 611,88	16 813,89
Ekonomické služby	2 316,00	2 562,00
Cestovné náklady	2 458,33	3 339,47
Vzdelávacie aktivity a aktivity na podporu aktivizmu (semináre, stretnutia rómskych žien, supervízia)	4 497,89	4 173,36
Publikácie - tlač, grafika, autorské odmeny	1 793,60	580,00
Tlmočenie, preklady	1 026,00	1 521,00
Celkom	62 002,49	58 105,05

